

## TISKOVÁ ZPRÁVA

### Wellbeing ve škole: Hodnocení má žáky motivovat a zpětná vazba umí zázraky.

**Praha, 16. ledna 2023**

*Blíží se pololetní vysvědčení, kterým se ve většině škol sumarizuje výkon dětí v podobě známek. Slouží tak primárně ke kontrole naučeného učiva a jsou informací spíše pro okolní svět, než pro samotné studující. Znamky podporují vnější motivaci k učení a vzájemné porovnávání dětí mezi sebou. To u řady z nich vzbuzuje spíše úzkost než důvěru ve vlastní schopnosti. Co kdyby to šlo i jinak? Musí být hodnocení a vysvědčení opravdu takový strašák?*

#### Místo čísel slova?

Pokud máme nízkou hladinu stresových hormonů, tak máme mnohem větší možnost využívat své kognitivní funkce naplno. I proto bychom rádi v pracovní skupině Wellbeing v [Partnerství pro vzdělávání 2030+, z. ú.](#) i s pomocí dalších organizací podporovali cesty k využívání takového hodnocení v českých školách, které podporuje **vnitřní motivaci dětí k učení** a přispívá **k učebnímu pokroku všech dětí**. Včetně dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Takovým hodnocením je formativní hodnocení. Mezi formativním a slovním hodnocením nemusí být nutně znaménko rovná se. *“Podstatnou součástí formativního hodnocení je průběžná interaktivní zpětná vazba, která pomáhá dětem pochopit, jak se jim daří dosahovat vzdělávacích cílů, Ať už se jedná o zvládnutí malé násobilky, schopnost vést diskuzi nebo efektivně řešit konflikt se spolužáky. Učitelkám a učitelům pomáhá zjistit, jestli je jejich výuka skutečně efektivní a jestli děti dokáže zaujmout. Díky této zpětné vazbě může snadněji najít metody a postupy výuky, které dětem vyhovují a díky kterým se i více naučí,”* vysvětluje **Lenka Felcmanová**, vedoucí pracovní skupiny Wellbeing Partnerství pro vzdělávání 2030+.

#### Je to o formě, nebo o přístupu?

Expertky a experti z pracovní skupiny Wellbeing z Partnerství pro vzdělávání 2030+ považují dobře nastavená kritéria hodnocení doplněná o průběžnou zpětnou vazbu za klíčové nástroje podpory wellbeingu dětí ve školách. Formativní zpětná vazba nerovná se slovní hodnocení. Formativní hodnocení v sobě může integrovat také hodnocení pomocí známek, které nesou omezenou informaci. V Partnerství 2030+ se zaměřujeme na wellbeing všech aktérů. A jistou předvídatelnost a jasná kritéria potřebují i pedagogové.

#### Znaky a dopady formativního hodnocení:

- Je to hodnocení pro učení.
- Zvyšuje motivaci a podporuje samostatnost a zodpovědnost žákyň a žáků v učení.
- Základem je respektující komunikace, která nezraňuje důstojnost žáka a akceptuje různost.

- Zpětná vazba zkvalitňuje vztahy mezi dětmi navzájem i vztah mezi dítětem a učitelem.
- Pedagogům nastavuje zrcadlo a přináší informace o efektivitě jejich metod a postupů.
- Formativní hodnocení zavádíme postupně, žákyně, žáci i pedagogové si na něj musí zvyknout.
- Součástí je vyhodnocování vzdělávacích potřeb žáků a zaměření na vzdělávací cíle žáka.
- Dopady na učení jsou trvalejší a komplexnější než v případě sumativního hodnocení.
- Podporuje rozvoj kompetence učení.
- Jednoznačně má největší pozitivní vliv na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

### Jde to formativně i se známkami?

Dan Pražák známky ve výuce na základní škole využívá, ale jako klíčové pro hodnocení vidí dobře a srozumitelně nastavená kritéria hodnocení. *“Kritéria vytvářím společně s žáky. Od začátku tak žáci vědí jak budou hodnoceni. Díky tomu jsem se nesetkal s tím, že by žákyně a žáci nesouhlasili s finální známkou. Navíc si sami podle nastavených kritérií mohou průběžně svou práci hodnotit,”* popisuje svůj přístup k hodnocení **Dan Pražák**, učitel na veřejné základní škole v Praze, laureát ceny Global Teacher Prize 2021 a zástupce organizace Otevřeno.

Zkušenosti má s druhostupňovými dětmi od 6. do 9. třídy na veřejné základní škole. *“Na naší škole používáme známky, ale nechceme jim dávat příliš velkou váhu. Například v dějepisu na dva výstupy připadá jedna známka. V průběhu celé práce žáci dostávají zpětnou vazbu. Navíc zpětnou vazbu na výuku sbírám od všech dětí např. pomocí tabulek nebo semaforů. Díky tomu získám zpětnou vazbu opravdu od všech dětí,”* popisuje dále praxi formativního hodnocení **Dan Pražák**. A dodává: *“Celý minulý školní rok jsme se s mojí třídou učili popisnou zpětnou vazbu. Díky tomu z toho v aktuálním školním roce těžíme a hlavně já. Děti mi totiž dokážou poskytnout skvělou zpětnou vazbu na výuku, která mě jako učitele posouvá.”*

O tom, že známky samy o sobě nejsou problém hovoří i **Jiří Kyliánek**, ředitel Základní školy Čelákovice, ve které se v letošním školním roce 2022/2023 formativnímu hodnocení naplno věnují: *“Souhlasím s Danem, u nás ve škole sice zavádíme formativní hodnocení, ale od známek odstoupit rozhodně nechci. Snažíme se ale, aby známky vycházely z formativního hodnocení resp. doplňovaly se a byla mezi nimi provázanost. A jak se k zavádění formativního hodnocení staví učitelky a učitelé popisuje takto: “Na začátku se i můj učitelský sbor vyděsil, že bude muset psát stohy slovního hodnocení. Po školení odborníka si pedagogové uvědomili, že až ze 70% prvky formativního hodnocení už používají. Důraz je na tom, že hodnotíme to, co se děti naučily, to co už získaly za vědomosti a kompetence. Tedy jasný odklon od ukazování a věnování pozornosti tomu, co neumí. Od žákyň a žáků vyžadujeme zpětnou vazbu na naši výuku, která může poukázat na aktivity a praktiky výuky, které děti nebaví. Někdy se dozvím, že metody, které jsem sám osobně vyhodnotil jako pro děti přínosné, děti zavrhnou a naopak. Znamka není špatná, pokud je vhodně doplněna a zejména zpětnou vazbou při každé příležitosti,”* doplňuje pohled z praxe **Jiří Kyliánek**, ředitel Základní školy Čelákovice a člen pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství 2030+.

Na jejich škole zavedli v minulém školním roce 2021/2022 také tzv. triády, kde do hodnocení zapojují i rodiče. K nim patří žákovská portfolia, ve kterých si děti buď fyzicky nebo digitálně vedou záznam o svých vzdělávacích pokrocích, které prezentují v rámci triády rodičům a učitelům.

Dříve na třídní schůzky chodilo maximálně 40 % rodičů. Nyní na škole mají na triádách až přes 80 %. *“U některých ročníků je účast nižší, například u deváťáků. Ale u dětí, které jsou na triády zvyklé od první třídy, je to naprosto přirozené. Děti velmi kladně hodnotí i to, že si den triád a čas po nich užijí s rodiči například v cukrárně. Na triádě je centrální pozornost zaměřená na dítě, učitel je zde pouze jako průvodce a pomáhá dítě formulovat cíle na další období. Ty se týkají nejen studijních výsledků a školy, ale také například organizace volného času se zapojením pohybu např. každý den budu chodit na procházku se psem. Jak postupně děti prochází cíli, naplňuje je to radostí a odvahou stanovovat si postupně stanovovat cíle vyšší,”* pochvaluje si novou praxi na své škole **Jiří Kyliánek**.

### Co na zrušení známek a vysvědčení říkají expertky a experti?

V pracovní skupině Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+ se expertky a experti shodují na tom, že známky a vysvědčení nejsou problém, pokud se vše odehrává v bezpečném prostředí a správně nastaveném klimatu třídy. Důležité je, aby děti v průběhu celého pololetí věděly, že pracují na svých vzdělávacích cílech a co potřebují k jejich dosažení. Zásadní je odklon od upozorňování na chyby. Dan Pražák vidí vysvědčení i to pololetní jako dobrý milník, který může být jistým přechodovým rituálem.

A co na to ředitel školy? *“Vysvědčení musí být podpořeno průběžnou zpětnou vazbou, nesmí být cílem celého konání v pololetí. V případě úplného zrušení známek a vysvědčení nastane problém v 8. a 9. třídě, protože na přihlášku na střední školy je nutné uvést známky. Takže pokud by na českých základních školách došlo ke zrušení známek, musíme si vyjasnit, co s přechodem na střední školu. Rodiče vyžadují v posledních ročnících od základní školy hlavně přípravu na přijímací řízení. Což ještě umocňuje fakt, že nadcházející ročníky jsou velmi silné. A objektivně v Praze a v prstenci kolem ní není dostatečný počet míst na středních školách. Děti jsou tak pod obrovským tlakem, aby se dostaly na vysněnou školu,”* upozorňuje **Jiří Kyliánek**, člen pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+ a ředitel Základní školy Čelákovice.

I vedoucí pracovní skupiny Wellbeing **Lenka Felcmanová** upozorňuje, že pokud nedojde k systémové změně **není možné známky alespoň na 2. stupni základních škol zcela zrušit**. A souhlasí, že nedostatek míst na středních školách způsobuje dětem extrémní stres a je to oblast, ve které dochází k rozevírání nůžek mezi dětmi z rodin, které si mohou pro děti dovolit doučování k přijímacím zkouškám a rodinami, které nemohou. Z přijímacích zkoušek na střední školy se stal závod a boj.

### RODIČE

V rámci pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+ usilujeme o wellbeing všech, kterých se vzdělávání týká. Zajímá nás proto také názor rodičů. Na diskusním setkání se expertů doptávala **Nika Mazániková** matka dvou synů. Jeden aktuálně navštěvuje základní školu a druhý gymnázium. *“Zpětná vazba a trénink popísaného jazyka slouží podle mě také k normalizaci toho, že je v pořádku si dávat zpětnou vazbu a že je to potřeba i v situacích, kdy ve vztahu existuje nějaká hierarchie, jako je to například ve vztahu studující vyučující,”* říká **Nika Mazániková** přítomná

na setkání jako zástupkyně za rodiče a dodává: *"Takto budovaná schopnost poskytování zpětné vazby i vůči dospělým pomáhá studujícím do budoucna nastavovat si hranice a umět se například vymezit ve chvíli, kdy je jim něco nepříjemné."* Zástupkyně rodičů se poté přítomných expertek a expertů ptala na jejich názor na potřebnost pololetního vysvědčení, protože o něm má sama pochybnosti. Jak expertky a experti odpověděli, si můžete poslechnout v rámci nahrávky diskusního setkání. (pozn. Tu vám rádi na vyžádání zašleme. Stačí odpovědět na tuto zprávu.)

### **Názory rodičů na zrušení známek, slovní hodnocení a hodnocení vůbec (zdroj Twitter Dana Pražáka [tady](#)):**

*Já za sebe jako rodiče obtížně hledám proč známkovat, jakou specifickou informaci to nese (a s ohledem na různorodé nároků na konkrétní známku napříč školami to nedává smysl vůbec). A stejný pocit mám jako univerzitní učitel - co mohu končím zápočtem a reflexí.*

#### **Michal Černý**

*Mladší děti tak do 3. třídy hodnotit slovně, stejně si ty stupně hodnocení špatně představí, resp. co není jednička je selhání a nevím, co má za přínos je tomu vystavovat. Větší děti už si dobře představí nějaké ohodnocení výkonu, ale mnohem víc než 5 stupňů se mi líbí % výkonu.*

#### **Dana Urb**

*Neteř, prvňáček slavila narozeniny. Poslouchala jsem, co jí přejí vrstevníci... "Ať máš samé jedničky". Přišlo mi to vlastně líto, že výkon ve škole je pro děti tak zásadní. Nicméně si myslím, že ten problém je v naší spol. hlubší a nevím, zda to zmizení známek změní.*

#### **Jedna Psycholožka**

*Já jsem celkově pro zrušení známek, alespoň na prvním stupni. Nepřijde mi, že by pomáhaly, naopak u některých dětí mohou napáchat více škody.*

#### **Cestovatelka**

*Na naší malé vesnické škole zavedli slovní hodnocení během covidu a potom už zůstalo jako doplnění ke klasickým známkám. Jako rodič to hodně oceňuju, na rozdíl od známek jsem se z něj něco dozvěděla a mohla o tom se svým dítětem diskutovat (funguje i na druhém stupni).*

#### **Milada Dobiášová**

*Asi slovní hodnocení na 1. stupni, ale mé dítě mělo klasicky známky. Setkala jsem se s dětmi, které měly ze špatných známek vážné psychické problémy a byly nešťastné. Tak už kvůli nim. A v každé škole má známka jinou úroveň vědomostí, i když to tak nemá být.*

#### **IRon\_ka**

*Slovnímu hodnocení fandím, ale ani klasické známky mi až tak nevadí. Ono je to beztak spíš o osobě učitele a o tom, jestli tu práci dělá rád, jestli má rád děti, jestli jim chce být průvodcem nebo spíš*

kritikem.

**Kristýna K.**

*Když mi syn zdrceně přinesl ve 3 měsíci 1.třídy 5tku ze školy, myslel jsem že vylitnu z kůže. Během prvních 2 let ZŠ se mi ještě několikrát stalo, že jsem měl co dělat, abych to nešel vyřešit osobně do školy. Snaha o motivaci 0, snaha o udržení kázně klasifikačním ohodnocením 10.*

**Miloš Fridrich**

### **Školy bez známek nebo dokonce bez vysvědčení?!**

Stejně jako žákyně a žáci i učitelky a učitelé, ředitelky a ředitelé potřebují mít pro svůj wellbeing ve svém povolání jistou míru předvídatelnosti a potřebují od ministerstva školství vědět, co mají očekávat a kdy. Podle Strategie 2030+ by formativní hodnocení a případné zrušení známek od 1. - 3. třídy mělo v českých školách proběhnout do roku 2025. Ministerstvo školství již nyní zveřejnilo tento záměr. Je dobře, že se tak téma začíná objevovat ve veřejném mediálním prostoru a začíná tak debata nejen v odborných kruzích, ale i mezi rodiči a širokou veřejností.

Na Facebookové stránce [Wellbeing ve škole](#) jsme zveřejnili článek o tomto záměru MŠMT a pod příspěvkem se sešly zajímavé názory. Sdílime se svolením autorů: *“Já si myslím, že jakékoliv závěrečné vysvědčení je zbytečné a vysvědčení by se mělo zrušit. K učení je potřeba průběžná zpětná vazba a hlavně možnost sebehodnocení a spolupráce s ostatními. Místo vysvědčení by žáci na konci deváté třídy jednoduše dostali Potvrzení o absolvování povinné školní docházky. Tolika lidem by se ulevilo!”* uvedla v příspěvku Mgr. Helena Zitková, Ph.D. z Filozofické fakulty, Univerzity v Pardubicích, která na svém FB sdílela výzvu [Pro moderního učitele](#), ve které se ptá, jestli děti vůbec nějaké hodnocení pro své učení potřebují.

Další diskutující uvedl: *“Když si vezmu, jak rozdílně učitelé testují znalosti a jak rozdílně to pak známkují, je běžná klasifikace ve výsledku nevalidní. Není to jednotný systém hodnocení, byť se to tak tváří... A k případnému zavedení slovního hodnocení na všech českých školách dodává. “Rodiče, kteří chtějí pro své dítě udělat to nejlepší, dostanou jasnou zpětnou vazbu, rodiče bez zájmu si to prostě nepřečtou.”*

### **O LIDECH**

- ❖ **PhDr. Lenka Felcmanová, Ph.D.**, vedoucí pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+, předsedkyně a spoluzakladatelka ČOSIV, poradkyně ministra školství a odborná asistentka na Katedře speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Expertka na wellbeing žáků, dětí se SVP (speciálními vzdělávacími potřebami), ohrožených dětí a také pracovníků škol.
- ❖ **Mgr. Daniel Pražák**, učitel přírodopisu a dějepisu z pražské Základní školy Strossmayerovo náměstí, oceněný Global Teacher Prize Czech Republic 2022, tiskový

mluvčí hnutí Otevřeno, popularizátor učitelství, natáčí podcast Hovory z kabinetu, stará se o kočku Disertaci.

- ❖ **Ing. Jiří Kyliánek**, ředitel Základní školy Čelákovice, zároveň učitel chemie a tělesné výchovy, dlouholetý trenér, člen pracovní skupiny Wellbeing, kde zastupuje odborného partnera Učitelskou platformu. Ředitelem ZŠ Čelákovice je od roku 2016, na škole působil jako učitel už od roku 2006. Zároveň se ve škole stará o IT a digitální technologie. Má rád výzvy, jak ve škole, tak v soukromém životě.

#### Kontakt pro média:

**Klára Červinková**, mediální aktivity Wellbeing ve škole

+420 734 732 643, klara.cervinkova@partnerstvi2030.cz

**Nika Mazániková**, koordinátorka Wellbeing ve škole, správa sociálních sítí

+420 732 427 243, nika.mazanikova@partnerstvi2030.cz

V [Partnerství pro vzdělávání 2030+](#) se tématu wellbeingu dlouhodobě a systematicky věnujeme a spolupracujeme v této oblasti s lidmi, kteří jsou ve svých oborech špičkami. Ke konci roku 2022 jsme spustili [Facebookové stránky](#) a web [Wellbeing ve škole](#) zaměřený nejen na školy a pedagogické pracovníky, ale také na rodiče a širokou veřejnost.

Jde nám o **kolektivní dopad**, proto **spolupracujeme s dalšími organizacemi**, kterým jde o wellbeing ve škole a spokojené rodiče.

#### ZDROJE INFORMACÍ K HODNOCENÍ

**Formativní hodnocení - příloha Učitelského měsíčníku** online [zde](#)

Ve spolupráci s vydavatelstvím Wolters Kluwer jsme v Partnerství 2030+ domluvili uvolnění speciálu věnovanému formativnímu hodnocení včetně závěrečného článku *Chce to čas* od Dana Pražáka. *“Blíží se konec prvního pololetí a Řízení školy online nabízí praktického pomocníka - monotematicky zaměřenou přílohu časopisu Učitelský měsíčník, která všechny zájemce provede **formativním hodnocením od historického shrnutí, popisu základních principů přes zkušenosti s realizací až k pohledu do zahraniční praxe i responzivní výuce,**”* uvádí k uvolněné příloze z roku 2022 redakce Řízení školy.

Článek od Eduzměny - Nadační fond Eduzměna je jedna ze zakládajících organizací [Partnerství pro vzdělávání 2030+](#): **“Formativní přístup: cesta, jak učit efektivněji** Slovní hodnocení. Triády. Respektující výchova. Prevence syndromu vyhoření. To vše spojuje formativní přístup a zároveň ani jedna z těchto stálíc aktuálních debat o školství ho sama netvoří. Následující rozhovor s Ivetou Pasákovou ze společnosti Step by Step ČR by šlo shrnout jako Úvod do formativního přístupu, který je v Eduzměně tématem roku 2022/2023.”

**Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+** od MŠMT [tady](#). Jedna ze strategických linií je i proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání v českých školách.

**Co je to wellbeing?** Wellbeing je stav, ve kterém můžeme v podporujícím a podnětném prostředí plně rozvíjet svůj fyzický, kognitivní, emocionální, sociální a duchovní potenciál a žít spolu s ostatními plnohodnotný a spokojený život.

- definice pracovní skupiny Wellbeing, Partnerství pro vzdělávání 2030+

**Infografika - Co je wellbeing?** a jednotlivé oblasti do každé sborovny ke stažení [tady](#)

## INFORMACE O ORGANIZACÍCH SPIKRŮ

### O Otevřeno:

Otevřeno je hnutí založené roku 2015 studentkami a studenty pedagogické fakulty brněnské Masarykovy univerzity. Nyní jsme hnutí studentů, učitelů, vyučujících na pedagogických fakultách s více než 300 členy. Působíme na všech pedagogických fakultách v ČR. Hodláme měnit české školství, co nám jen síly budou stačit. Pedagogy vidíme jako nositele hodnot, vizí a inovací, schopné zaujmout své žáky k učení a osobnímu rozvoji.

Na podzim 2022 jsme spustili kampaň Bezpečí na školách. Psychické zdraví dětí se dlouhodobě zhoršuje. V Otevřeno věříme, že právě tato zjištění nám dávají jasný signál, že wellbeingu a pocitu bezpečí dětí máme věnovat daleko více pozornosti a péče. Více informací ke kampani [tady](#).

### O Základní škole Čelákovice

*„Každé dítě je rádo tam, kde cítí, že je vítáno, že může sdělit svůj názor a své pocity. Kde je mu příjemně při hovoru s dospělým i vrstevníkem, kde nepocituje strach ani úzkost. Kde se může podělit o radost i bolest a ví, že v případě potřeby se mu dostane pomoci. Kde vnímá nejen získávání vědomostí, utváření hodnot a postojů, ale i potřebu rozumět. Lidem, světu, situacím. Taková je naše škola, v níž se všichni snažíme o jasná pravidla, vstřícný přístup, vzájemné pochopení. Taková je naše „Škola vzájemného porozumění,“ říká o Základní škole Čelákovice, ředitel **Jiří Kyliánek** a člen pracovní skupiny Wellbeing.*

### O Partnerství pro vzdělávání 2030+, z. ú.

[Partnerství pro vzdělávání 2030+](#) založilo v červnu 2020 sedm významných platforem ve vzdělávání podpisem Memoranda o Partnerství pro vzdělávání 2030+: **Asociace krajských vzdělávacích zařízení, Asociace ředitelů základních škol ČR, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, Česká rada dětí a mládeže, Nadační fond Eduzměna, Národní síť Místních akčních skupin ČR a Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV)**. Zapojené organizace se ztotožňují se dvěma hlavními cíli Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a chtějí aktivně přispět k jejich naplnění: 1. Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. 2. Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů. V dubnu 2021 se přidalo sedm organizací v roli odborných partnerů: Asociace výchovných poradců,

Centrum Locika, Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence, EDUin, Jednota školských informatiků, Učitel naživo a Učitelská platforma. V červnu 2022 se k Partnerství 2030+ přidaly další čtyři organizace odborných partnerů: Asociace pracovníků Pedagogicko-psychologických poraden, Cyril Mooney Education, Nevypusť Duši, a PAQ Research, z. ú. V listopadu 2022 byl založen a zapsán ústavu Partnerství pro vzdělávání 2030+, z. ú. Od ledna 2023 vystupuje Partnerství pro vzdělávání 2030+ již jako samostatná organizace. Sledujte aktuální informace o Partnerství 2030+ na [Facebooku](#).

Našimi konzultačními partnery jsou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Česká školní inspekce, Asociace krajů České republiky a Národní ústav duševního zdraví.

Finančními partnery Partnerství pro vzdělávání 2030+ jsou Nadace RSJ, Nadace BLÍŽKSOBĚ a Nadace České spořitelny.